ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/98
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: އިބްރާހީމް ސަޢާދު / ގ. [illegible]، ކ. މާލެ
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: މޯލްޑިވްސް ޕޯޓްސް ލިމިޓެޑް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ވަޒީފާއާބެހޭ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަރީފު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ނިންމުން ތާރީޚް: 13 ރަޖަބު 1443
14 ފެބްރުއަރީ 2022

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 24 ޖުމާދަލްއޫލާ 1440

30 ޖަނަވަރީ 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 43/VTR/2018
- ނިންމި ފަރާތް: ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލް
- ޚަޞްމު: ވަޒީފާއާބެހޭ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 08 މާރިޗު 2018
- ނިމުނު ތާރީޚު: 28 ނޮވެމްބަރު 2018

ވަތަނީ- ވަޒީފާއާބެހޭ- ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން- އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަމީރުގެ ރައުޔު (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް އާއި ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ސަމީރު ތާއީދުކުރައްވައެވެ.)

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 43/VTR/2018 މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ގ. [illegible]، އިބްރާހީމް ސަލާމް[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތެއް [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތަކީ، މޯލްޑިވްސް އެއާޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް[2] އެވެ.

ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް

2. އިބްރާހީމް ސަލާމް މޯލްޑިވްސް އެއާޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑްގައި 2007 އޮގަސްޓް 5 އިން ފެށިގެން ވަޒީފާ އަދާކުރަން ފެށިއެވެ.

3. އަޚްލާޤީ މައްސަލައެއް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި 12 ޑިސެންބަރު 2017 ގައި މޯލްޑިވްސް އެއާޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީން އިބްރާހީމް ސަލާމް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފިއެވެ.

4. އިބްރާހީމް ސަލާމް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް އެދި އޭނާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވައެވެ. އަދި އެ މައްސަލަ އެ ޓްރައިބިއުނަލުން ބަލައިގަނެފިއެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވަނީ ޓްރައިބިއުނަލުން އެ މައްސަލަ ބަލައި ނިންމުމެވެ.[3]

ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގައި އުފުލުނު ދަޢުވާ

5. އިބްރާހީމް ސަލާމް ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގައި އުފުއްލަވާފައިވަނީ:

---

[1] އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A077131

[2] ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-239/2009

[3] ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 43/VTR/2018 ނިންމުން

"ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ ބިނާކޮށް ކަމަށް ކަސްޓަމްސްއިން ދިނުމުގައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާ ފޮނުވުމުގެ ކަމުގައި ހުށަހެޅުމުގައި، ވަޒީފާ އަލުން އިޢުލާންކުރުމުގައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި މުއައްޒަފު ފުރުޞަތު މި މައްސަލަ ޓްރައިބިއުނަލަށް އިން ނިންމުމާއި ހަމައަށް ވަޒީފާގައި ހުރިނަމަ ލިބޭނެ މުސާރަ އާއި އެލަވަންސް ނަގައިދިނުމަށް، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި އިރު ނުލިބި ހުރި އެންމެހާ ފައިސާ ދިނުމަށް، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުންތަކުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް، މި މައްސަލަގައި ޓްރައިބިއުނަލަށް ޚަރަދު އުފުލި ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް"[4]

މިފަދައިން ހުކުމްކޮށްފައެވެ.

ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް

6. ށ. މައްސަލަ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވަނީ:

"ދަޢުވާ، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުންނާއި މައްސަލަ ދެކޮޅު ފަރާތުން ހުށަހެޅި ލިޔުންތަކާއި، މައްސަލަ ބެލި ވަޒީފާގައި ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި ހެކިންގެ ބަޔާންތަކާއި މައްސަލައާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތަކުން ބަލާއިރު، މައްސަލަ ހުށަހެޅި އިސްތިހާރު ނަންބަރު 05 އޮގަސްޓް 2007 އިން ފެށިގެން ކޮންސްޓަބަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ކޯޑިނޭޓަރު ދިވެހިސަރުކާރުގެ ސްޓާފުގެ މަޤާމުގައި ވަޒީފާއަދާކުރަމުން ދިޔަކަން، އެއްވެސް އަސާސެއް ނެތި ޤަވާއިދުތަކުގެ މަސައްކަތް ބޭނުންކޮށް އަރުވައި މައްސަލައާއި ސުޕަރވައިޒަރ ކަސްޓަމްސްއިން 12 ޑިސެމްބަރު 2017 ވަނަ ދުވަހު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވޭ، ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ ބިނާކޮށްފައިވާ ކަސްޓަމްސްއިން އެކަމަށް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ކަނޑައެޅުނު ހުށަހެޅުމުގައި، ވަޒީފާ އަލުން އިޢުލާންކުރުމުގައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި މުއައްޒަފު ފުރުޞަތު މި މައްސަލަ ޓްރައިބިއުނަލަށް ނިންމުމާ ހަމައަށް ވަޒީފާގައި ހުރިނަމަ ލިބޭނެ މުސާރަ އާއި އެލަވަންސްތައް ނަގައިދިނުމާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިއިރު ނުލިބި ހުރި އެންމެހާ ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުންތަކުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމާއި މި މައްސަލައިގައި ޓްރައިބިއުނަލަށް ޚަރަދު އުފުލި ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ މި މައްސަލައިގައި، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ވަޒީފާއިން މައްސަލަ ހުށަހެޅި އިސްތިހާރު ނަންބަރު ވަކިކޮށްފައިވަނީ ކޮން މައްސަލަތަކަކާ ގުޅިގެން ކަމުގެ ސަބަބު އެނގެން މިހެން ބުނާ ކަމުގެ (ފޯމް) ދިޔަން 14 ޑިސެމްބަރު 2017 ގައި ކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތް ކަމުގެ ޖަވާބުގައި ކަސްޓަމްސްގެ

---

[4] ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުގެ މައްސަލަ ހުކުމުގެ ޕޭޖުގެ 9 ވަނަ ނަންބަރު

[illegible] 2 ގެ 6 ވަނަ [illegible] 8.1 ވަނަ [illegible] މައްސަލަ [illegible] (ޓެކްސް އެޕީލް [illegible]) 2/2008 [illegible] މައްސަލަ [illegible]"[5]

[illegible]

އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ ހުށަހަޅާ ނުކުތާތައް

7. ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 43/VTR/2018 މައްސަލަ [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކީ:

7.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible]

7.2 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible]

---

[5] ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 23S/VTR/2019 [illegible] 21-24

ނުތަކާއެކުގައި ކަމަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ ވޯޓަރުން ޖަދުވަލުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިތަކާއި ހެކިބަސް ދާއިރާގެ އޮފީހުން ރިޕޯޓުކުރިކަމަށް ވޯޓުލާ ރަށުން ހުށަހެޅި ހެކިތަކާއި ހެކިބަސްތަކުން، ހުށަހެޅުނު ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ރިޕޯޓުތަކުން ހުށަހެޅި އެ ކަންކަން ދިރާސާކޮށްކަމުން ބެލުމަށް ހުށަހަޅާ ނުކެރޭނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

8. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ:

"...ވަޒީފާއާ ޖަމިއްޔާ ނަންބަރު 43/VTR/2018 މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކާއި މި ގަވާއިދުގެ ހުކުމްތަކާއި ޚިލާފަށް ކަމަށް ބަލައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ފޯމު ޙަވާލުކުރެވުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން ލިބެންޖެހޭ މުސާރައާއި އެލަވަންސްތައް ދޭންޖެހޭކަމަށް ނިންމުމަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ޙުކުމްކުރުމާއި، ވަޒީފާ އަނބުރާ އިއާދަކުރުމަށް ޙުކުމްކުރުމާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން ލިބެންޖެހޭ ހަމަ ދަރަޖައިގެ ތަފާތުގެ ޢިނާޔަތް ހޯދުމަށް ޙުކުމްކުރުމާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ޙުކުމްކުރުމާއި، މި މައްސަލައިގައި ޚަރަދުވި ފައިސާ ދެއްކުމަށް ޙުކުމްކުރުމާއެވެ."[6]

މިގޮތަށެވެ ޙުކުމް އެދިފައިވަނީ.

9. ބުނެވިދިޔަ ގޮތަށް އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވިޔަސް، އެއީ ގޮތް އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގައި ނިންމުމުގެ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވެއެވެ. އަދި މިގޮތުގެ އެ ފަރާތުން އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ "ވަޒީފާ އިއާދަކުރުމާ ހަމައަށް ވިޔަސްގޮތް އެއްވެސް މުސާރަ އާއި އެލަވަންސްތައް ދައްކައިދިނުމަށާއި، ވަޒީފާ ވަކިކުރިދުވަހުގެ ނިސްބަތް ޢިނާޔަތް ހޯދުމަށް ދައްކައިދިނުމަށާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު

---

[6] އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރު

ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް" މިފަދައިންކަމަށް ބުނެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި އެކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[7]

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

އިސްތިއުނާފީ ފަރާތުގެ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

10. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާ އަދި 2011/HC-A/89 ޤަޟިއްޔާގައި މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާއިރު މަޢުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ މަޢުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުނުކޮށްފައިކަމަށް ކަނޑައަޅާ ނިންމާފައިވަނީ އިސްވެ ބުނެވުނު ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

11. 14 އޮގަސްޓް 2017 ވަނަ ދުވަހު 18:40 ގައި އިންޓަރވިއު ބޯޑުން ކޯލު ފޯނުން ކައިރިން ފުރިހަމަކަމުގެ މަސައްކަތް ބިނާކޮށް ބަދަލު ބަލި ބުނުމުގެ މަޢުލޫމާތު އިތުރު އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް ފޯނުކޮށް ނަތީޖާއާއި އިންޓަރވިއު ބޯޑުން އެނގި ހާއްޞަ ކުރުމުން ޤަބޫލުކުރުމަށް އިންކާރުކޮށް، އެ ދުވަހު ހާޒިރުވެވޭނެކަމަށް ބުނި ގަޑީގައި އިންޓަރވިއު ބޯޑު ހާޒިރުވެ ޢަދަދުތަކާ ހާޒިރުވެވޭނެކަމަށް ހާޒިރުވެފައިވާކަން، އިންޓަރވިއު ބޯޑު ހާޒިރުކޮށް ސަބަބުތަކަށް ކަނޑައަޅައި ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ނިޔާ ނިންމުމުގައި މަޢުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްގެން ވިޔަފާރިއިން ނުކުތާ. އަދި، މަޢުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމަށް، ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއީ ބަދަލުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ނިޔާކުރުމުން ނަތީޖާއަކީ އިންސާފުވެރި ނަތީޖާއަކަށްވުން ކަމުގައިވިއަސް، މި މައްސަލައިގެ ނަތީޖާއަކީ އިންސާފުވެރި ނަތީޖާއެއް ނޫނެވެ.

---

[7] ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން (20 ޖަނަވަރީ 2022)

12. ވަޒީފާއާބެހޭ މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ދިނުމުގެ މައްޗަށް ހަރަކާތް ސަބަބުތަކާއި ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލަންޖެހޭ ހުއްދަކުރާ ހާލަތްތަކާއި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ބަޔާންކޮށް ބުނާ ގޮތުގެ ދެމެދު ބިނާކޮށްގެން ކަމަށްވާއިރު، ހަފްތާގެ ނޯޓިސް ވަކިކުރުމުގައި އިސްތިސްނާ ސަބަބު ނޫން ޤާނޫނުގައި ބުނާ ވަގުތު އެ ތަނުގައި އިސްތިސްނާ ސަބަބު ހުރިކަމަށް އަދި އޭނާގެ އަމަލުން ނޫން ޤާނޫނުގައި އެނގޭކަމަށް އިސްތިސްނާ ސަބަބުގެ ވާހަކައިން ހުށަހަޅާ 2 (ދޭއް) ހަފްތާގެ ނޯޓިސް ދީފައި އެއްބަސްވެފައިވާކަން އެ ކަން ދިމާއެއް ނޫން ނޯޓިސް ދިނުމަކާ ނުލައި އިސްތިސްނާ ސަބަބުގެ ވާހަކަތަކުން އެ ވަގުތު ބުނާ ސަބަބު ކަމަށްވާއިރު ނޫން ހަމައެކަނި ޤާނޫނުގެ މައްސަލަތަކުގައި މިފަދަ ނިންމުމުގެ ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުން، އިސްތިސްނާގެ ވިސްނުމުން ވިސްނާލުމުންވެސް އެ ވަގުތު އެ ތަނުގައި ހާލަތުން އަންނަނީކަމަށް ފަހުގައި ނޫން ހަމައެކަނި ޤަރާރުގެ މާނައެއް ނެތްކަން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ.

13. ހުށަހެޅިފައިވާ މި މައްސަލާގައި އިޖުރާއީ އުޞޫލުތަކުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށް ނިންމާފައިވާތީ އިސްވެ ދެންނެވުނު ޤަޟިއްޔާ 2011/HC-A/134 ގައި އިޖުރާއީ އުޞޫލުތަކުން ޚިލާފުވެފައިވާކަމުގައި، މުވައްޒަފުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކަމަކާއިބެހޭ މައްސަލައެއް އެނގޭތީ ދެވޭނެ ހުށަހަ ހުރި ތަފްސީލާއިއެކު، އެ މުވައްޒަފަކަށް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުން ދިފާޢުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ވިދާޅުވެ، އެ ދިފާޢުގެ މުވައްޒަފަކަށް ދިނުމަކީ ލާޒިމް ކަމެއް، ދިފާޢުގެ ފުރުޞަތުދިނުމަކީ މުވައްޒަފުގެ ޙައްޤެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު އެ ފުރުޞަތު ދީގެން ހިނގާނެ ގޮތް ކަނޑައަޅާފައިވާ، ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދީ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ޞައްޙަ ކަމެއް ނޫންކަމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ.

14. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން މި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި، ތަރުތީބު ހިންގަމުން ސާބިތުވާކަން ކަނޑައަޅާފައިވޭ، ހަމައެކަނި މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން އިސްތިއުނާފުން އެދި ހުށަހަޅާ ބަޔާނާއި ދިފާޢީ އަދާކުރާ މައްސަލަ ބިނާކޮށްގެން ކަމަށްވިޔަސް، މައްސަލައިގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅިފައިވާ (ސާފު) ތަރުތީބުވާގޮތުން ބަޔާންކޮށް، މައްސަލަ ދުވަހު ޓްރައިބިއުނަލުގެ ގޮތުގައި ތަރުތީބު ހިފެހެއްޓުމަށް ހުޅުވާލެވޭ އަންގައިދެން އެ ތަރުތީބު ހިފެހެއްޓުމަށް ހުޅުވާލެވިފައިވާ، އަދި ޙަވާލާ ދެއްވާ މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ފާހަގަކުރުމާއެކު

އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

15.އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރެއްވި ބައެއް ހެކިވެރިން ހެކިބަސް ދިޔައިރު ދުރާލާ އިބްތިދާއީ ސާބިތުކުރުމަށް ނަޒަރު ތަސްދީގުކުރުމަށް ގެންގޮސް، ހާދިސާ ހިނގުމުގެ ކުރިން އެކަމާ ބެހޭގޮތުން، މައްސަލައާއި ގުޅޭ އެހެނިހެން ކަރުދާސްތައް ހުށަހަޅައިދިނުމަށް، ހުކުރު ދުވަހު ސިޓީތަކެއް ބަލައިގަތުން ބޭއިނުމަށް ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާންކުރެވުނު ފަދައިން ބަލާފައިވާ ގޮތުން ދެއްކުމުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވެއެވެ.

16.އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ވަޒީފާއާ ޖިނާއީ މައްސަލައާ ހާޒިރުކުރި ބައެއް ހެކިވެރިން ދިފާއީ ހެކިބަހުގައި ދިފާޢުގެ ވާހަކަ ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމަށް، އެގޮތުން، އެއް ހެކިވެރިޔަކު ކަމަށް ފުލުހުންގެ ސިޓީގައި ބަޔާނާއި ދިފާޢުކަމަށް ބުނާފައިވިނަމަވެސް، އެހެން ހެކިވެރިޔަކު (މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް) ކަމަށް ފުލުހުންގެ ބަޔާނާ ސިޓީގެ ބަޔާ ދިފާޢުގެ ތަފާތުތައް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް، ހެކިވެރިޔާ އާއި މައްސަލަ ބަލާ ޝަރީޢަތުން ސާބިތުކުރުމުގައި ބަލައިގަންނާނެ ޖިނާއީ މައްސަލައިގެ ދިފާޢުގެ ޙައްޤުތަކަށް އަމާޒުވެފައިވެއެވެ.

17.އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބަޔާން ނެގުމަށްފަހު، އެކަން އިޢުލާން ކުރުމުގައި ހެކިވެރިންގެ ބަޔާން ނެގުމާގުޅޭ ޖިނާއީ މައްސަލައިގެ ބޭނުމަށް ކޯޓަށް އެދުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބަޔާން ނެގުމަށް 22 އޯގަސްޓް 2017 ގައި ކަނޑައަޅާ ހެކިންގެ ބަޔާން ނެގުމަށް 17 އޯގަސްޓް 2017 ގައި ކަނޑައެޅުމުން، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ޝަރީޢަތް އެދިފައިވަނީ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ޖިނާއީ މައްސަލައިގެ ޙައްޤުތަކާ ޚިލާފުވެފައިވެއެވެ.

18.މި މައްސަލައިގައި ވަޒީފާއާ ޖިނާއީ މައްސަލައިގެ ނިންމުމުގައި ދިފާޢުގެ ވާހަކަތަކަށް، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ ވަޒީފާއާ މަސައްކަތުގެ އެކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ދަތިކަމެއް ކުރިމަތިވާނެކަމަށް ވަޒީފާގެ ދައުލަތުގެ ގޮތުން ފަހަރު ނިންމުމުގެ އެވެ. އެހެނީ، ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާ ދެމެހެއްޓުމުގެ ޝަރީޢަތް ސާބިތުކުރުމުގައި ގެ ބަޔާން ކުރިމަތިކުރުމުގައި ދެވިދާނެ ގޮތެއް ހުށަހަޅާ ބަލައިގަތުމުގެ ނުހުށަހަޅާ ބަޔާން މަސައްކަތުގެ ފުރުޞަތު ބެހޭ ނިޒާމު ތަކުރާރު ގޮތުން ނިންމުމާއި، ވަޒީފާއިން

ވަކިކޮށްފައިން ކަމުގެ ބިނާ އޮންނަންނަކަމާއި ޖިނާއީ އިންސާފުގެ ޤާނޫނުތަކާއި ހެކިތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަކީ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް އެދޭ ނަތީޖާއިން ފައިދާ ނުކުރެވޭނެ، އިންސާފުވެރި ނިންމުންތަކަކަށް ވާންޖެހޭނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

19. 14 އޮގަސްޓް 2017 ވަނަ ދުވަހުގެ 18:40 ގައި އިބްރާހީމް ސާބިރު ކާރު ފުލުހުންކައިރިން ފިހާރައިންވާކަމަށް ބަރުކާ ބިޔަ ބޯތަލުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް އެއްވެސް އިތުރު ހައްކެއް ފިރާއެއް ނެތި އިބްރާހީމް ސާބިރުގެ ބަދަލުގައި ކުރާ ޖަރީމާއެއް އެނގެން ފުރުޞަތުއްދޭއިރު ކަނޑައަޅާފައިވާތީވެ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބިރުދައްކަވައިގެން، ވަކިފަރާތަކާ ޖިނާއީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 43/VTR/2018 މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 9.8 ވަނަ ނަންބަރާއި 9.9 ނަންބަރާއި 9.10 ވަނަ ނަންބަރަށް ބެލުމުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ޖިނާއީ އިންސާފާ ހުރަހަޅާ ހުކުމްކުރުމުގެ އިތުރަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބަދަލުގައި ކޯޓު ގިނަކަމުން ތުހުމަތުކުރެވޭ މުވައްޒަފުގެ ސާބިތު އޮޅުންގެނެސް ދިފާޢު ޖިނާއީ އިންސާފުން ދިރާސާކޮށްދެވިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މަސައްކަތްކުރި ގޭގެ އިސްތިހާރުގެ ދިފާޢުގެ އެކަން ކުރި ދުވަސް 14 އޮގަސްޓް 2017 ގައި އެ ފަރާތް އަރައިތި ކުރި ޖަނަވާރުގެ އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ހިފާ ތަފާސްހިސާބުގެ ތަފުސީލު ނުދީ ބަޔާންތަކުން ސާބިތުވެއެވެ.

20. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ކުރާ ޖިނާއީމައްސަލާ ގެޒަގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ކުރާ ފުލުހުން ކައިރިވީ ކުރާ ޖަހަން ދަރިކާން ދުވާލަކުން ފިހި ހުޅު ބަސް ހިފައިފިއުޅުން އެ ފަރާތުން ކުރާ ނިޒާމަކަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު މައްސަލާ އަދުލުވެރިކަން ޤާނޫނީގޮތުން ނުވާކަމަށް ފާހަގަކުރައްވަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރީ ފަރާތުން ޖިނާއީ އިންސާފުން ހުރަހެއް ދިފާޢުގެ ހައްޤުތަކާއިގޮސް އިބްރާހީމް ސާބިރު ދަޢުވާކުރާ 14 އޮގަސްޓް 2017 ގައި ކުރާ ޖާހި މަސްޢޫލު ފިހާރައިންކަން އެނގޭކަން ނެތެވެ. ނަމަވެސް، މިއާ ގުޅޭގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ޖިނާއީ އިންސާފުގެ ހުރަހަކީ ހައްޤުގެ ތަފުސީލު މުހިއްމު

ދިން ބަޔާނުގައި އިބްރާހީމް ސަބާހުގެ ބަދަލުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ފެނުނުކަމާއި ސިސްޓަމުން ބެލިއިރު 18:40 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] ނުވާކަމާއި އެ ގަޑީގައި
އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ [illegible] ޖަހާފައިވާކަން ސިސްޓަމުން ފެނިފައިވާކަން ބުނެފައެވެ. އަދި މި
މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] 22 އޯގަސްޓް 2017 ގައި ދީފައިވާ ބަޔާނުގައި، 14 އޯގަސްޓް 2017
ގައި [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އާދިލް އާއި އެ ވަގުތު ބައްދަލުވިކަމާއި [illegible] ވާހަކަ ދައްކާފައިވާކަން
ބަޔާންކޮށްފައިވުމުން، މުޙައްމަދު އާދިލް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބާރުލިބިގެންދެއެވެ. އަދި މިގޮތަށް
އިތުރުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ގަޑީގައި [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ
[illegible] [illegible] [illegible]ވެއެވެ.

21. ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާގައި ގޮތުގައި، [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުން [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
އިސްތިއުނާފުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

22. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 23 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމި ނިންމުމަކީ އެކަށީގެންވާ ހަމަތަކަށް ބަލާއިރު ކުރެވޭނެ ކަމެއްކަމާއި، މި ހާލަތުގައި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި، އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ތަޙުޤީޤުކުރި ސަބަބަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަމަށް [illegible] ނިންމައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ މައުޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

23. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/HC-A/208 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރައްވާފައެވެ. އަދި، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

24. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 17 [illegible] 2017 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 22 [illegible] 2017 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

25. އަދި [illegible].

26. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ދެ ސަބަބު ފުރިހަމަވެގެންކަމަށް ތަޙުޤީޤުން ފެނިގެން ދިޔުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް 10 ޑިސެންބަރު 2017 ގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށް އެ ފަރާތަށް Termination Slip ދީފައިވެއެވެ. މި Termination Slip ގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާކަމާއި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިފައިވަނީ "Due to disciplinary issue" ގެ ސަބަބުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އިސްތިއުނާފަށްރައްދުވާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ލިޔުމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ 'Disciplinary Issue' އަކީ ކޮބައިކަމާއި އެކަމާ ގުޅިގެން އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކަށް ބަލާފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ކޮންކަމަކާ ގުޅިގެންކަން އަންގާފައިވާކަން ސާފުވެއެވެ. މިހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައިވާކަން ސާބިތުވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

27. އިސްތިއުނާފަށްރައްދުވާ ފަރާތުން ހާޒިރުކޮށްފައިވާ ބައެއް ހެކިވެރިން ހެކިބަސްދީފައިވަނީ ދުރާލާ އިބްރާހީމް ސަބާރާދުރު ނުބައި ޙަސަދުވެރިކަމުގެ ގެންގުޅެ، ހާދިސާ ހިނގުމުގެ ކުރިން އެކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައާއި ގުޅޭ އެނގިގެން ޙަޤީޤަތެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަން، ހާދިސާ ހިނގި ސިޔާސީ ބިނާކޮށްގެންކަމަށް ބުނާއިރު، މިއީ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 43/VTR/2018 މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފަށްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ޝަރީޢަތް ދެވަނަ ނުކުތާއެއްނުކުރާކަން އަދި އެއްވެސް އަސާސެއްގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައިވާ ނުކުތާއެއް ނޫންކަމުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި، އިސްތިއުނާފަށްރައްދުވާ ފަރާތުން ހާޒިރުކޮށްފައިވާ ހެކިވެރިންގެ ހެކިބަހުން އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތާއިމެދު ދެންނެވުނު ތުހުމަތު ސާބިތުކޮށްދިނުމުގައި ނުކުޅެދެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފަށްރައްދުވާ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރި ހެކިބަސް ސާބިތުކޮށްދީފައިވަނީ ބައެއްގެ ގޮތުގައިކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

28. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ސަބަބުތަކުގައި ހުށަހެޅުއްވުމުން، މިކަން ތަޙްޤީޤު ކުރަން ފަށައި 17 އޮގަސްޓް 2017 ވަނަ ދުވަހު މުޙައްމަދު އާރިފް އާއި އަބްދުއްސަމަދު މުޙައްމަދުގެ ބަޔާން ނަގާފައިވާ ބަޔާނާއި، ތަޙްޤީޤު ކޮމިޓީން އެންމެ ފަހަރަކު ނެގި ބަޔާންތަކުގައިވެސް. އަދި މި ބަޔާންތަކުގެ ނަގާފައިވާ ސާބިތުވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އަސްލަމްގެ ބަޔާން ނަގާފައިވަނީ 22 އޮގަސްޓް 2017 ވަނަ ދުވަހުއެވެ. 17 އޮގަސްޓް 2017 ގައި މުއައްސަސާއިން ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ދި ހިޔާނާގެ ބަޔާން ނަގާފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި އަސްލަމްގެ ބައްދަލުކުރުމަށް، 17 އޮގަސްޓް 2017 ވަނަ ދުވަހު ނަގާފައިވާ ބައްދަލުވުމެއް ސިޓީއެއް ގެންދެވޭ ކަމުގެ ނެތެވެ.

29. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން، މި މައްސަލާގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ދިމާކޮށްދިނީ، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ ވަޒީފާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެހެން މުވައްޒަފުންނަށްވެސް ނުރައްކާތެރި ކުރިމަތިވެދާނެކަން، ވަޒީފާގެ ރައްކާތެރިކަން ގެއްލޭ ފަދަ ނިންމުމެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ނަމަވެސް، މިއީ އިސްތިއުނާފު މި ކުރެވޭ މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ނުކުތާއެއް ނޫންކަމުގައި ދެކެމެވެ.

30. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް އެ ފޯމެޓުގެކަން ތަރުތީބުން އެއީ ސާފުކޮށް ހައިކޯޓުގެ ޤަވާޢިދު ބ. ޤާނޫނު ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސިފަތަކާއިއެކު އެ ސަބަބުތަކުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް ފޯމެޓުގައިވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.[8]

އިސްތިއުނާފަށްރައްދުދޭ ފަރާތުން ދެކޭގޮތް

31. އިސްތިއުނާފަށްރައްދުދޭ ފަރާތުން ދެކޭގޮތަކީ:

"މިސްލު ބަލަންކުރެވުނު ކަންކަން އެކަން ހުރުމުން އިސްތިއުނާފަށްރައްދުދޭ ފަރާތުން އެދުނީ، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން އެއްވެސް ސަބަބު އަދި ޤާނޫނީ ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލު ނިންމުމުގެ ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ދަށުން މައްސަލައިގެ 43/VTR/2018 ނަންބަރު ހުކުމުގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ވަޒީފާއިން ފަރާތް އިސްތިއުނާފުކުރާ ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ، ނިންމުމުގައި އަސާސީ

---

[8] ސަޕްރީމްކޯޓުގެ އަމުރުނަން (20 ޖަނަވަރީ 2022)

އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތައް އޮވެގެން ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ވަކީލަކު އައްޔަނުކުރެވުމުގެ ޙައްޤު އަދާކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދެވެން ނެތް ޙާލަތްތަކުގައި ... ވަކީލަކު ނުލައި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށް ގެންދެވިދާނެ ގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ."[9]

މިފަދައިންކަން އެނގެން އޮތެވެ.

[illegible] [illegible] ކަންކަން

32. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކުން ހަދުދު ކަނޑައެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"(ހ) މި ބާބުގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމަށް، އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތަކާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހަދާ ޤާނޫނަކުން މެނުވީ، ހަދުދު ނާޅާނެއެވެ. މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ހަދުދުއެޅޭނީ، އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅުމަކީ މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން، ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢެއްގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ޙާލަތެއްގައި ކަމަށްވާނަމަ އެވެ. ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢެއްގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ޙާލަތެއް ކަމަށް ސާބިތުކުރެވޭނީ، އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅުމުގެ ބޭނުމާއި، މުހިންމުކަމާއި، އެ ޙައްޤު ނުވަތަ މިނިވަންކަން ހަދުދުއެޅިފައިވާ މިންވަރު ކޮށްފައިވާ ގޮތުން މިންވަރުކުރެވޭ ކަމެއްކަމަށް ވާނަމައެވެ.

(ނ) އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅިދާނެއެވެ. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ޙައްޤުތަކަށް، ދިމިޤްރާޠީ މުޖުތަމަޢެއްގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތަށް ހަދުދުއެޅުމުގެ ތެރޭގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ކަންކަމާ ހަދުދުއެޅުން ނުހިމެނެއެވެ.

(ށ) މި ބާބުގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤެއް ނުވަތަ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅިފައިވަނީ މި މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންތޯ ކަނޑައަޅާނީ ކޯޓުތަކުންނެވެ. ޝަރީޢަތުން އެކަން ކަނޑައަޅަން ވާނީ ހުރިހާ ކަމެއް ބަލައިގެންނެވެ.

މިގޮތުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށް.

1. އެ ޙައްޤެއްގެ ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއްގެ ޠަބީޢީ ސިފަ.
2. އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅުމުގެ ބޭނުމާއި، މުހިންމުކަން.
3. އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅިފައިވާ ގޮތާއި މިންވަރު.
4. އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅުމާއި ހަދުދުއެޅުމުގެ އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއްގެ ބޭނުމާ ދެމެދު ގުޅުން.
5. އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅިފައިވާ މިންވަރަށްވުރެ ކުޑަކޮށް ހަދުދުއެޅިގެން ބޭނުން ޙާސިލްކުރެވިދާނެތޯ.
6. އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ހަދުދުއެޅިފައިވަނީ މި މާއްދާގެ (ނ) ގެދަށުން ނަމަ، އިސްލާމްދީނުގެ އަސާސްތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި އެ ޙައްޤެއް ނުވަތަ އެ މިނިވަންކަމެއް ކޮންމެހެން ހަދުދުއަޅަންޖެހޭތޯ.

---

[9] އިސްތިއުނާފީ ދާއިރާގެ ޖަލްސާ ހަމަހަމަ ގަވާއިދުގެ 5 ވަނަ ނަންބަރު

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބައްދަލުވުމުގެ ނުވަތަ މުޒާހަރާކުރުމުގެ އެއްވުން މިނިވަންކަމާއި ހިފެހެއްޓުމާއި މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ހައްޤުތަކާއި ހާލަތްތަކަށް ބަލައި ސަލާމަތުގެ ބަޔާންކުރާ ނުވަތަ އެ ބައްދަލުވުމުގެ ނުވަތަ މުޒާހަރާއެއް ބަލަހައްޓާ ޒިންމާ ނިގާހުގެ ...

މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

33. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ ބާރު ހިމެނޭ ކޯޓުތަކަށް ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރާއިރު، އެ ކޯޓުތަކުގެ އިޖުތިހާދުތަކާއި މުސްތަޤިއްލުކަމާއި ހިންގުމުގެ ދައުރާއި ގާބިލުކަމާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުން ބަޔާންކޮށްފައެވެ.[10]

34. ފުލުހުންގެ ޤާނޫނުގައި ވަނީ ކޯޓުގެ ބާރުތަކާއި ޖަވާބުދާރީކުރުވުމާއި ހިންގުންތަކުގެ އިސްތިޢުމާލުކުރާނޭ ގޮތްތަކެއް ކަނޑައަޅާފައެވެ. އެގޮތުން، އެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި އޮންނަނީ:

" މި ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާ އާއި، 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ ބާރުތަކާއި ހިންގުންތަކުގައި އިސްތިޢުމާލުކުރާނީ އަންނަނިވި ގޮތްތަކަށެވެ.

(ހ) އިސްތިޢުމާލުކުރަން ހުއްދަ ބާރު ނުވަތަ ހަތިޔާރު ބޭނުންކުރުމަށްފަހު ގޮތްތަކަށް ޒަޚަމްވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ސަލާމަތީގޮތުން ހުރިހާ ނުވަތަ ގޮތުން ފަސްޖެހުމުގައި ނުވަތަ ގޮތުން ފަރުވާކުރުމުގައި ކަނޑައެޅިފައި ފަރުވާދިނުމަށް ކަންކަން ކުރުން.

(ށ) ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ހިންގާ ބާރެއް އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަންނަނިވި ގޮތްތަކާއި ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެ މަތިން، އެ ބާރުގެ ބޭނުން ނުވަތަ ހިންގުމަކީ ޤާނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފު ކަމެއްނޫނެވެ.

(1) އަމުރަށް ބޭރުވެގެން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް ހިފެހެއްޓުން.

(2) ބޭނުންކުރި ނުވަތަ ހިންގުމުން ނިކުމެ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ހިންގާފަރާތަށް އެ މީހަކަށް ގެއްލުން ލިބުނު ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހުރަސްއެޅުމަކަށް ސަލާމަތް ދެމެހެއްޓުމާއި ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ހިންގާފަރާތަށް ކަމުގައިވުން.

(3) ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ހިންގުމުގައި ބޭނުންކުރި ނުވަތަ ހިންގުން ހިނގާ ފަރާތްތަކަށް ނުވަތަ ހިންގާފަރާތުގެ ސަލާމަތް ހިމެނުން.

(4) ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ހިންގުމުގެ ސަބަބުން ބައްދަލުވުމުގައި ހިމެނުން."

---

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 1 ވަނަ މާއްދާ

މިފަދައިންނެވެ.

35. އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމަކީ، ދަށު ކޯޓުގެ ހުކުމްތަކާއި ޓްރައިބިއުނަލްތަކުގެ ނިންމުންތައް އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނީ ވަކި ހާލަތްތަކެއްގައި ކަމެވެ. އެހެންކަމުން، ދަށު ކޯޓެއްގެ ހުކުމެއް ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލެއްގެ ނިންމުމަކާމެދު ހިތްހަމަ ނުޖެހުމަކީ އެ ހުކުމެއް ނުވަތަ އެ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފުކުރެވިދާނެ ބާވަތެއް ނޫންކަން ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގެންއޮތް ކަމުގައި އަހުރެންނަށް ގަބޫލުކުރެވެއެވެ.

36. އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނީ ދަށު ކޯޓުން ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލުން އެ މައްސަލައެއް ނިންމުމުގައި ހަދާފައިވާ ގޯހުގެ ސަބަބުން އިސްތިއުނާފު އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމުގެ އަސާސެއް އޮތްނަމަކަމަށް އަހުރެންދެކެމެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވަނީ ދަށު ކޯޓެއްގެ ހުކުމެއް ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލެއްގެ ނިންމުމެއް [illegible] އެހެންކަމުން، [illegible] (appeal ground) [illegible]

37. [illegible]

38. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށް ހުށަހަޅާފައިވަނީ 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެކެވެ. އެގޮތުން، ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންޖެހޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މިފަދަ މައްސަލަތަކާމެދު ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ނުކުތާއެކެވެ. އެ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 ޤަޟިއްޔާ އަދި 2011/HC-A/89 ޤަޟިއްޔާގައި މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިއިރު މަސްއޫލު އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައި މިވާ މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިފައިވަނީ މުއައްސަސާގެ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުނުކޮށް ކަމަށާއި ނިންމާފައިވާ ބެލުމުން ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.

39. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މި ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކާ ޚިލާފަށް ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަން ބުނެ ފާހަގަކުރެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުތަކަށް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭނީ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަމާއި މަސްއޫލު އަދުލުވެރިކަމާއި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ އަސާސްތަކާ ޚިލާފުވުމާއި، އިސްތިއުނާފް ހުށަހެޅުމުގައި މިވާ މުއައްސަސާގެ ނިންމުން ޤަރާރުން ނިންމުމުގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަމާއި މަސްއޫލު އަދުލުވެރިކަން ދައްކައިދިނުމުގެ މަސައްކަތް ނިންމާފައިވާކަން އެނގޭނީ ޤާނޫނީ ފާހަގަކުރެއެވެ. އެހެންކަމުން، ހައިކޯޓުގެ ކުރީގެ ދިޔަ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް އެ ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމިކަމަށް ބުނެ އިސްތިއުނާފުކުރިފަރާތުން ނުދެކެމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ބުނެ ދިޔަ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް ޓްރައިބިއުނަލުން

[illegible] [illegible] [illegible] އެ ނުކުތާ [illegible] [illegible] [illegible] ގަބޫލްކުރެވެއެވެ. ނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

40. އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅާ ނުކުތާތަކީ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގަބޫލްކުރެވެއެވެ. [illegible] ގަބޫލްކުރެވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބެލެވިދާނެކަމަށް ގަބޫލްކުރެވެއެވެ.

41. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާގައި [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

42. ބުނެވިދިޔަ ނުކުތާއަށް ބަލާއިރު، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުގެ ނިންމުމުގައި [illegible] ހުށަހެޅި ހެކިބަހަށްވެސް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަން އެނގެންނެތްކަމެވެ. އަދި އަދުލުވެރިކަން ގެއްލޭގޮތަށް ނުވަތަ ވަކި ފަރާތަކަށްޖެހިގެން ނުވަތަ ހާމަކަން ގެއްލޭގޮތަށް ޓްރައިބިއުނަލުން އަމަލުކުރިކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހަމައެކަނި ބުނާ ބުނުމަކުން [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރީޢަތް ހިނގުމުގައި ތަބާވާންޖެހޭ މައިގަނޑު 03 (ތިނެއް) އުސޫލެއްގެ ތެރެއިންނެވެ. އެ އުސޫލުތަކަކީ:

42.1 އަދުލުވެރިކަމާއި؛

42.2 ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހުމާއި؛ އަދި

42.3 ހާމަކަމާއެކު ޝަރީޢަތްކުރުމެވެ.

43. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ދަށުކޯޓުގެ ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނިންމުން ދިފާޢުކުރަން ބޭނުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ހުކުމުގައި އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު 03 (ތިނެއް) އުސޫލުތަކުން އުސޫލަކާ ނުވަތަ އެ ތިންއުސޫލާ ދަށު ކޯޓުގެ ނުވަތަ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނިންމުން ޚިލާފުވެގެން،ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފަށް ނުކުތާއެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަލައިގަނެ އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފަށް ޝަރީޢަތް ހިނގިދާނެކަމަށް [illegible] [illegible]

44. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 މައްސަލަ ބަލައިގަތުމާމެދު ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، މައްސަލަ ބަލާ ފުރަތަމަ ކޯޓުން [illegible] [illegible] ހަމައެކަނި ބުނާ ބުނުމަކުން ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ މައްސަލަ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible]

މިންވަރަށް ސާބިތުކުރެވެއެވެ. ދަށު ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމައެކަނި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމައެކަނި [illegible] [illegible] އެ މައްސަލަ ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] މިންވަރަށް ސާބިތުކުރެވެއެވެ. ޤާނޫނީ [illegible]."

މިފަދައިންނެވެ.

45. އެހެންކަމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް މި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، މި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] [illegible].

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަން އުސޫލުގައި ހުރިކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވިފައި ވުމާއެކު، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 43/VTR/2018 މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށްޓަކައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] ޤަބޫލް ނުކުރުމަށް [illegible] މި ޤަޟިއްޔާ ބައްލަވާ ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޤު ފަނޑިޔާރު ޙުސައިނާ ޝަރީފު

(ރިޔާސަތު)